

MAJANDUS- JA KOMMUNIKATSIOONIMINISTEERIUM
TÖÖSTUSOMANDI
APELLATSIOONIKOMISJON

OTSUS nr 1049-o

Tallinnas, 30.septembril 2008. a.

Tööstusomandi apellatsioonikomisjon, koosseisus Tanel Kalmet (eesistuja), Kirli Ausmees ja Kerli Tuults, vaatas kirjalikus menetluses läbi OÜ Acerra, Suur-Sõjamäe 25a, Tallinn, vaidlustusavalduse kaubamärgi “1.00 EEK + kuju” (taotlus nr M200501615; taotlus esitatud 06.12.2005) registreerimise vastu klassides 6, 16, 21, 35, 39 ja 40 OÜ Eesti Pandipakend nimele.

Asjaolud ja menetluse käik

1) **30.01.2007** esitas OÜ Acerra (edaspidi vaidlustaja) Tööstusomandi apellatsioonikomisjonile (edaspidi komisjon) **vaidlustusavalduse kaubamärgi “1.00 EEK + kuju” registreerimisele** OÜ Eesti Pandipakend (edaspidi taotleja) nimele klassides 6 (valgeplekkpakendid, tinatatud plekist pakendid; töötlemata ja osaliselt töödeldud lihtmetallid ja nendest valmistatud tooted), 16 (paber, papp, kartong ja nendest valmistatud tooted, mis ei kuulu teistesse klassidesse; trükised, sh ajakirjad, perioodika, ajalehed, ajalehelõigendite albumid, albumid, brošüürid, raamatud; köitematerjal; fotod; kalendrid, märkmikud, kleebised (kantseleitarbed); etiketid (v.a tekstiilist), jooginõude paberist või papist alused, paberist või papist rippildid; plastiklehed, pakkinus- ja pakendamiskotid ning -taskud; plastist pakkematerjalid, mis ei kuulu teistesse klassidesse, paber- ja plastpakendid, papist või kartongist pudelipakendid, papist või kartongist pudeliümbrised), 21 (maja-ja köögitarbed ning nõud (v.a väärismetallist või sellega kaetud); töötlemata või pooltöödeldud klaas (v.a ehitusklaas), klaaspudelid, pudelid, õllekannud, pudeliavajad; klaas-, portselan-ja fajansstooted, mis ei kuulu teistesse klassidesse), 35 (kaubandusteenused, sh kaupade jae- ja hulgimüügiteenused (kolmandatele isikutele); kaubanduslik vahendustegevus, ekspordi-impordikontorid; hanketeenused teistele ettevõtetele (kaupade ja teenuste ostmise); näidiste levitamine; müügikampaaniad; kirjalike teadete ja registreeringute registreerimise, ümberkirjutamise, koostamise, kompileerimise või süstematiseerimise teenused, samuti matemaatiliste või statistikaandmete kompileerimise või käsutamise teenused; äri-ja kaubandusinfo; ärijuhtimine, tööstus-ja kaubandusettevõtete abistamine ärilises asjaajamises ja kaubandustegevuses; kaubandus ja reklaamnäituste korraldamine), 39 (transport (veondus); kaupade pakendamine ja ladustamine, sh prügiveudu ning ladustamine, materjalitöötlus) ja 40 (jäätmete ja taaskasutatavate materjalide kogumine, sorteerimine, töötlemine ja hävitamine; pakendite ja pakkematerjalide ümbertöötlemine taaskasutamiseks), mille kohta oli avaldatud teade Eesti Kaubamärgilehes nr 12/2006.

Vaidlustaja märgib, et 06.12.2005. esitas taotleja Patendiametisse taotluse kaubamärgi I EEK registreerimise kohta klassides 6, 16, 21, 35, 39, 40. Ameti eksperdid uurisid avaldust pinnapealselt ja võtsid ekslikult vastu loa antud kaubamärgi avaldamise kohta. Vaidlustaja on arvamusel, et vastavalt kaubamärgiseaduse (KaMS) § 9 lg. 1 p 3, 4, 5 ja 7 on vaja keelduda selle registreerimisest.

Käesoleval ajal on taotleja ainus Eestis aktsepteeritud riiklik firma, mis tegeleb panditaara kogumise ja ümbertöötlemisega. Eesti seadusandlus on koostatud nii, et kõik firmad, kes tarnivad Eestisse õlut ja alkoholivabasid jooke, on faktiliselt sunnitud omama selle firmaga tasulist lepingut, mis kannab ettevõtja panditaara kogumise ja ümbertöötlemise kohustuse üle taotlejale. Sellise lepingu puudumisel tekib ettevõtjal aktsiisi tasumise kohustus, mis küündib sellise suuruseni, et teeb toodangu konkurentsivõimetuks. Ettevõtjal endal aga riik ei luba taarat koguda. Niisiis on Eestis käesoleval ajal selline situatsioon, kus leping taotlejaga on mistahes ettevõtjale mitte vabatahtlik, vaid sunniviisiline meede. Vaidlustajal on lepingud Valgevene ja Ukraina tootjatega Eestisse limonaadide ja mineraalvee tarnimise kohta. Seoses sellega sõlmis taotleja 07.06.2005.a. lepingu, mida kuni käesoleva ajani mõlemad pooled täidavad korrektselt. Vastavalt selle lepingu punktile 4.2. on ettevõtja kohustatud märgistama iga pakendi taotleja spetsiaalse märgiga, mis näitab, et ettevõtja on oma pakendite kogumise ja vastuvõtmise kohustuse üle andnud taotlejale. Vastavalt lepingule kasutab vaidlustaja seda spetsiaalset märki lepingu allakirjutamise momendist ning see langeb täielikult kokku märgiga, mis on taotleja poolt avaldatud registreerimisele kaubamärgina.

Selle logotüübi registreerimine kaubamärgina kohustab vaidlustajat omama taotlejaga mitte ainult pakendite kogumise ja teistkordse kasutamise organiseerimise lepingut, vaid ka litsentsilepingut. Vastasel juhul kaup, mis tuuakse Eestisse sisse, jääb piiril toppama kaubana, mis rikub intellektuaalse omandi õigusi. Arvestades asjaolu, et taotleja üheks omanikuks on alkoholivabade jookide tootjate liit (millist vaidlustaja teadvustab kui ärikonkurenti), samuti seda, et mitte üks seadus ei kohusta taotlejat sõlmima vaidlustajaga litsentsilepingut, tekib situatsioon, kus taotleja võib vaidlustajale dikteerida sellised litsentsilepingu tingimused, kaitstes eelkõige oma kaasomanikku, mis majanduslikult ei ole vaidlustajale kasulikud ja võivad viia äri sulgemiseni. Vaidlustaja on veendunud, et kaubamärkide registreerimise juriidiline tähendus kannab eelkõige eesmärki eristada kaubamärgiga märgistatud tooteid teistest analoogsetest toodetest ja võimaldab tarbijatel otsustada pakutava kauba kvaliteedi üle. Kuid selline taotleja poolt registreerimisele avaldatud märk kannab muud eesmärki ja ei saa olla registreeritud kaubamärgina. Seetõttu on vaidlustaja arvamusel, et ainsaks võimaluseks säilitada oma äri, on antud kaubamärgi registreerimise otsuse vaidlustamine.

Lisaks sellele on kaubamärgi registreerimine vastuolus KaMS § 9 lg 1 p 3, 4, 5, 7 ja § 10 lg 1 p 3.

Vastavalt KaMS § 9 lg 1 p 3 ei saa õiguskaitset tähis, mis koosneb üksnes kaupade või teenuste liiki, kvaliteeti, hulka, otstarvet, väärtust, geograafilist päritolu, kaupade tootmise või teenuste osutamise aega või kaupade või teenuste teisi omadusi näitavatest või muul viisil kaupade või teenuste kirjeldavatest tähistest või andmetest või eelnimetatud tähistest või andmetest, mida ei ole oluliselt muudetud. Vaidlustaja leiab, et registreerimisele esitatud kaubamärgi reproduktsioon osutab kauba liigile ja selle omadustele. Tarbijate jaoks osutab antud kaubamärk vaid sellele, et pudel, millesse on valatud limonaad või õlu, maksab I EEK ning ostjal on olemas võimalus see tagastada ja saada pandimakse tagasi. Mingit muud tähendust see märk ei oma. Seetõttu ei saa seda registreerida kaubamärgina.

Vastavalt KaMS § 9 lg 1 p 4 ei saa õiguskaitset tähis, mis koosneb üksnes tähistest või andmetest, mis on muutunud tavapäraseks keelekasutuses või heauskses äripraktikas. Vaidlustaja on arvamusel, et kaubamärk on juba ammu kasutusel heauskses äripraktikas, kuna on kasutusel praktiliselt kõikide limonaadi või õlut importivate või tootvate firmade poolt.

Vastavalt KaMS § 9 lg 1 p 5 ei saa õiguskaitset tähis, mis koosneb üksnes kujust, mis tuleneb kauba olemusest või mis on vajalik tehnilise tulemuse saavutamiseks või mis annab kaubale olemusliku väärtuse. Vaidlustaja leiab, et kaubamärk näitab kauba olemust ning annab pakendile vaid temale omase väärtuse, mis tähendab pakendi pandimaksumust.

Vastavalt KaMS § 9 lg 1 p 7 ei saa õiguskaitset tähis, mis on vastuolus avaliku korra või heade tavadega. Vaidlustaja leiab, et registreerimine on vastuolus heade tavadega. Meie juhul võib heaks tavaks pidada – töötada ise ja lasta ka teistel töötada. Sellise kaubamärgi registreerimine võib hävitada konkurentsi karastusjookide valdkonnas, kuna sisuliselt hakkab vaid taotleja otsustama, kellele anda kaubamärgi käsutamise õigus, kellele aga selle andmisest keelduda.

Vastavalt ülaltoodule palub vaidlustaja tunnistada seadusevastaseks ja annulleerida Patendiameti otsus kaubamärgi I EEK registreerimise kohta kõikides klassides, kuna see on vastuolus kaubamärgiseaduse § 9 lg 1 p 3, 4, 5 ja 7.

Vaidlustusavaldusele oli lisatud riigilõivu 2500.00 kr tasumist tõendav dokument, väljavõte valgevene ja ukraina karastusjookide tootjatega sõlmistud lepingutest, väljavõte vaidlustaja ja taotleja vahel sõlmitud lepingust ning väljavõte kaubamärkide andmebaasist.

Vaidlustusavaldus võeti 12.02.2007 komisjoni menetlusse nr 1049 all; eelmenetlejaks komisjonis määrati komisjoni esimees Tanel Kalmet.

17.04.2007 esitas vaidlustaja vaidlustusavaldusele lisatud venekeelsete materjalide tõlked, nimelt 08.12.2006 lisakokkulepe 01.10.2004 lepingule vaidlustaja ja Ukraina tehase Rosinka vahel; vaidlustaja ja Valgevene mineraalvee tehase Darida vahel sõlmitud 22.12.2006 distribuutorlepingu osa; vaidlustaja ja taotleja vahel sõlmitud lepingu punkt 4.2. Viimase kohaselt on ettevõtja kohustatud tähistama iga pakendi spetsiaalse tähisega EPP, mis näitab, et ettevõtja on andnud oma kohustused üle [taotlejale], mis lihtsustab pakendite vastuvõtmist, kogumist ja teistkordset kasutamist. Ettevõtja peab tagama, et tähis ja selle asetus ning mõõtmed vastaksid EPP teatmikis kehtestatud tingimustele.

2) Taotleja 14.05.2007 saabunud seisukohas, mis esitati patendivolinik Urmas Kauleri vahendusel (volikiri Patendiameti toimikus) väidetakse järgmist.

Taotleja ei nõustu vaidlustusavalduses toodud paljasõnaliste seisukohtadega ning leiab, et vaidlustusavalduses esitatud väited on põhjendamata ning nende kinnitamiseks ei ole esitatud ühtegi tõendit. Taotleja leiab, et käesolevas asjas ei ole kohaldatavad ei absoluutsed ega ka suhtelised kaubamärgi õiguskaitset välistavad asjaolud. Patendiameti otsus nr 7/M200501615 on õiguspärane ning selle tõenduseks taotleja esitab omapoolsed seisukohad.

Vaidlustaja ei ole KaMS § 41 lg 2 tähenduses huvitatud isikuks. KaMS § 41 lg 2 kohaselt võib huvitatud isik vaidlustada tööstusomandi apellatsioonikomisjonis taotleja õiguse kaubamärgile KaMS § 9 lõikes 1 ja § 10 sätestatud õiguskaitset välistava asjaolu olemasolul Tulenevalt tööstusomandi õiguskorralduse aluste seaduse (edaspidi TOAS) § 39 lg 1 p 2 lahendab apellatsioonikomisjon tööstusomandi seadustes sätestatud juhtudel asjast huvitatud isiku ja taotleja või omaniku vahelisi vaidlusi asjast huvitatud isiku avalduse alusel. Tulenevalt nimetatud normidest on vaidlustusavalduse esitamise esmaseks eelduseks vaidlustusavalduse esitaja otsene õiguslik seos ning huvi kaubamärgi registreerimise/registreerimisest keeldumise suhtes.

Riigikohus on oma 10.01.2007. lahendis nr 3-2-1-135-06 analüüsinud huvitatud isikuks olemise põhimõtteid. Nimelt leidis Riigikohus, et ainuüksi kohtusse pöördumine ei ole piisav olemaks huvitatud isikuks. Huvitatud isikul peab olema õiguslik puutumus vaidluse objektiga, mille suhtes avaldus on esitatud.

Seega saab Patendiameti otsuse tühistamist nõuda üksnes isik, kelle seadusega kaitstud õigusi ja/või õigustatud huve Patendiameti otsuse tühistamine mõjutab. Vaidlustaja ei ole

vaidlustusavalduses põhistanud ega tõendanud oma õigusi ega õigustatud huve seoses vaidlustatud Patendiameti otsusega. Mistõttu ei saa vaidlustajat pidada huvitatud isikuks, kellel on õigus nõuda Patendiameti otsuse tühistamist.

Nimetatud taotleja seisukohad tulenevad ka KaMS üldisest mõttest ning sisust. Juhul kui seaduseloaja eesmärk KaMS väljatöötamisel oleks olnud anda võimalus kõigile isikutele vaidlustada Patendiameti kaubamärgi registreerimise otsust, oleks õigusnormis ka vastavalt „kolmas isik“. Samas ei ole kuidagi põhjendatud KaMS-s ning sellega seonduvates õigusaktides „kolmanda isiku“ mõiste käsutamine, kuna selle läbi oleks kolmandatel isikutel pahatahtlikult, vaidlustusavalduste esitamisega, võimalik takistada kaubamärgi registreerimist.

On kahtlustetagi selge, et vaidlustaja huvitatust ei kinnita vaidlustusavalduse esimestel lehtedel toodud üldine seadusandlik olukord Eesti pakenditurul. Nimelt, leiab vaidlustaja, et Eesti seadusandlus on koostatud nii, et kõik firmad, kes tarnivad Eestisse õlut ja alkoholivabasisid jooke, on faktiliselt sunnitud omama selle firmaga tasulist lepingut, mis kannab ettevõtja panditaara kogumise ja ümbertöötlemise kohustuse üle taotlejale. Taotleja on asutatud 11.10.2004 ja akrediteeritud 11.03.2005 joogipakendi taaskasutusorganisatsioonina. Taotleja kui äriühingu osanikeks on võrdsete osades MTÜ Eesti Õlletootjate Liit, MTÜ Karastusjookide Tootjate Liit, MTÜ Karastusjookide ja Õlle Importööride Liit ning MTÜ Eesti Kaupmeeste Liit (Lisa 1). Tagatisraha määrad kinnitas keskkonnaministeerium 23.03.2005. Taotleja on tänaseni ainuke akrediteeritud joogipakendite taaskasutusorganisatsioon. Siinkohal juhib taotleja vaidlustaja tähelepanu pakendiseaduse §-le 17, mille kohaselt on igal Eesti Vabariigis tegutseval isikul võimalus esitada taotlus taaskasutusorganisatsiooni akrediteeringu saamiseks. Asjaolu, et käesoleval hetkel on nimetatud akrediteering omistatud üksnes taotlejale, ei muuda veel Patendiameti otsust registreerida taotleja poolt käsutusel olev kaubamärk taotleja nimele õigusvastaseks. Samuti ei saa nimetatust tulenevalt kuidagi väita, et vaidlustajal oleks õiguslik huvi seoses Patendiameti otsuse võimaliku tühistamisega, so hoolimata komisjoni otsusest vaidlustusavalduses nr 1049, on taotlejal (?) seadusest tulenev võimalus sõlmida leping Eestis akrediteeritud taaskasutusorganisatsiooniga - käesoleval hetkel OÜ-ga Eesti Pandipakend. Nagu ka vaidlustusavalduses on toodud, on selline leping vaidlustaja ja taotleja vahel ka sõlmitud, so vaidlustaja on aktsepteerinud temale, võrdselt kõigi teiste Eesti Vabariigis tegutsevate isikutega, seadusega pandud kohustust korraldada pakendite kogumine ja taaskasutamine. Siinkohal on oluline märkida, et vaidlustaja ei ole kohustatud nimetatud lepingut sõlmima, so vaidlustaja võib ka ise pakendite kogumise ja taaskasutusega tegeleda.

Samuti osundab vaidlustaja Valgevene ja Ukraina tootjatega sõlmitud lepingutele ning märgib väga õigesti, et nimetatud lepingutest tuleneb vaidlustajal kohustus märgistada iga pakend taotleja spetsiaalse märgiga, mis näitab, et ettevõtja on oma pakendite kogumise ja vastuvõtmise kohustuse üle andnud taotlejale. Nimetatud asjakohatud lepingud ei tõenda vaidlustusavalduses toodud väiteid Patendiameti otsuse seadusevastasuse kohta. Tegemist on isikute vaheliste kokkulepetega, millistest ei tulene käesolevas vaidluses mingeid õiguslikke tagajärgi, mistõttu tuleb nimetatud lisad otsuse tegemisel täielikult tähelepanuta jätta.

Seonduvalt vaidlustaja ja taotleja vahelise lepinguga, soovib taotleja vaidlustaja tähelepanu juhtida asjaolule, et nimetatud lepingu sõlmimisega aktsepteeris vaidlustaja täielikult endale lepinguga võetavat kohustust tähistada iga pakend spetsiaalse tähisega, mis näitab, et ettevõtja on andnud oma kohustused üle taotlejale. Käesoleval juhul on tegemist taotleja poolt välja töötatud tähisega, milline, nagu väga õigesti on osundatud vaidlustusavalduses, täidab kaubamärgi funktsiooni juba aastaid. Samuti rõhutab taotleja, et Patendiameti otsuse tühistamine/õiguspäraseks tunnistamine, ei mõjuta mingil viisil vaidlustaja ja taotleja vahel sõlmitud lepingust tulenevaid õigusi ja kohustusi.

Oma eesmärkide selgitamiseks kaubamärgi registreerimistaotluses nr M200501615 toodud tähisele õiguskaitse taotlemisel, soovib taotleja märkida, et tegemist on taotleja poolt kasutusel oleva tähise registreerimisega kaubamärgina selleks, et ühelt poolt eristuda taotluses nr M200501615 toodud tähise abil teiste taaskasutusorganisatsioonide poolt kasutusele võetavatest tähistest (eelnevalt viidatud pakendiseaduse sätteid, millised võimaldavad igal isikul omandada vastava akrediteeringu) ning reguleerida taotleja kaubamärgi kasutamine ka olukorras, kus vastavat pakendi kogumise ja taaskasutamise lepingut taotlejaga ei ole sõlmitud või vastava lepingu kehtivusaeg on ümber saanud.

Vaidlustaja ei ole vaidlustusavalduses selgitanud, mil viisil ja millist kahju, seadusest tuleneva kohustuse täitmisel kaubamärgi registreerimine taotleja nimele vaidlustajale toob. Taotleja soovib täiendavalt rõhutada, et registreerimistaotluses nr M200501615 toodud tähise kasutamise kohustus tuleneb esiteks seadusest ning teiseks taotleja ja vaidlustaja vahelisest lepingust.

Lähtuvalt eeltoodust ei ole vaidlustusavalduses põhjendatud ning tõendatud, mil viisil ja milliseid vaidlustaja õigusi või huvisid Patendiameti otsus rikub, mistõttu ei saa ka vaidlustajat käsitleda KaMS § 41 lg 2 tähenduses huvitatud isikuna, kellel on õigus esitada komisjonile vaidlustusavaldus Patendiameti otsuse suhtes. Tulenevalt nimetatust tuleb vaidlustusavaldus jätta rahuldamata ning Patendiameti otsus muutmata. Juhul, kui komisjon peaks siiski asuma seisukohale, et vaidlustaja on käsitletav kui huvitatud isik, kellel on kaubamärgi valdkonda reguleerivate õigusnormide alusel õigus esitada vaidlustusavaldus Patendiameti otsuse suhtes, soovib taotleja alljärgnevaga esitada omapoolsed vastuargumendid vaidlustusavalduses toodu suhtes.

Esmalt soovib taotleja komisjoni tähelepanu juhtida asjaolule, et vaidlustusavalduses on kaubamärgi registreerimise otsuse vastuoluna toodud ka KaMS § 10 lg 1 p 3. Vaidlustusavalduses ei ole aga toodud ühtegi argumenti ega lisatud tõendeid vaidlustaja varasemate õiguste rikkumise kohta. Mistõttu jääb arusaamatuks, kas vaidlustaja soovib vaidlustusavalduse alusena muuhulgas tugineda suhtelisele õiguskaitset välistavale asjaolule (KaMS § 10 lg 1 p 3) või mitte.

Samuti soovib taotleja enne Patendiameti otsuse väidetava vastuolu absoluutsete õiguskaitset välistavate asjaoludega analüüsi osundada KaMS § 12 sätestatule. Nimelt KaMS § 12 lg 1 p 2 kohaselt on kaubamärgi õiguskaitse ulatuse aluseks registrisse kantud kaubamärgi reproduktsioon ning sama paragrahvi lg 2 p 2 kohaselt, määratakse kaubamärgi õiguskaitse ulatus kaupade ja teenuste suhtes registrisse kantud kaupade ja teenuste loeteluga. Arvestades, et vaidlustusavaldus esitati Patendiameti otsuse kogu ulatuses tühistamise nõudes, tuleb vaidlustusavalduses toodud kaubamärgiseaduses sätestatud õiguskaitset välistavaid aluseid analüüsida ühelt poolt tuginedes taotluses nr M200501615 toodud kaubamärgi reproduktsioonist ning teiselt poolt klassides 6, 16, 21, 35, 39 ja 40 taotletud kaupade ja teenustega. Kuigi vaidlustusavaldus on esitatud Patendiameti otsuse täies ulatuses tühistamise nõudes, on vaidlustaja Patendiameti otsuse väidetavat seadusevastasust põhjendanud üksnes seonduvalt taotletud kaupadega. Nimelt on korduvalt vaidlustusavalduses rõhutatud, et „registreerimiseks esitatud kaubamärgi reproduktsioon osutab kauba liigile ja selle omadustele“ ning et „kaubamärk näitab kauba olemust...“.

Tuginedes KaMS § 9 lg 1 p 3 sätestatule on vaidlustaja seisukohal, et registreerimiseks esitatud kaubamärgi reproduktsioon osutab kauba liigile ja selle omadustele. Taotleja ei nõustu nimetatud vaidlustaja meelevaldse seisukohaga. Käesolevas kaasuses saab kauba liigiks pidada näiteks klaastaarat, plastiktaarat, jne, - so „oluliste tunnuste poolest kokkukuuluvate esemete, olendite, nähtuste, mõistete, vm rühma“. Kauba omadusteks võivad olla näiteks tugev, paks, jne. Registreerimiseks esitatud kaubamärgi näol on tegemist kombineeritud kaubamärgiga, so kujundusliku elemendi ja numbri ning tähtede

kombinatsiooniga, milline ei viita, mitte mingil viisil taotletud kaupade ja teenuste liigile või omadustele.

Samuti on vaidlustaja seisukohal, et Patendiameti otsus on vastuolus KaMS § 9 lg 1 p 4 sätestatuga. Vaidlustaja leiab, et kaubamärk on juba ammu kasutusel heauskses äripraktikas, kuna on kasutusel praktiliselt kõikide limonaadi või õlut importivate või tootvate firmade poolt. Kuigi nimetatud seisukohtade tõendamiseks ei ole vaidlustusavaldusele lisatud mingeid materjale, juhib taotleja siiski tähelepanu asjaolule, et registreerimiseks esitatud tähis on tõepoolest juba aastaid aktiivselt kasutusel, kuid selle kasutamine toimub üksnes ja ainult taotlejaga sõlmitud lepingute alusel. Nagu ka eelpool juba osundatud, on taotleja asutatud 2004. aastal ning joogipakendi taaskasutusorganisatsioonina saavutas taotleja akrediteeringu 2005. aasta märtsis. Alates nimetatud perioodist on taotleja poolt registreerimiseks esitatud kaubamärgi kasutamise seonduv taotleja ainupädevuses. Taotleja registreerimiseks esitatud tähis tähistab pakendiettevõtja kuulumist Eesti pandipakendi süsteemi ning seda, et vastav pakendiettevõtja on sõlminud sellekohase lepingu taotlejaga. Nimetatu aga ei kinnita Patendiameti otsuse, registreerida aktiivselt kasutusel olev taotleja kaubamärk taotleja nimele, õigusvastasust. Otse vastupidi, nimetatud asjaolu kinnitab Patendiameti otsuse õiguspärasust.

Vaidlustaja leiab vaidlustusavalduses, et registreerimiseks esitatud kaubamärk näitab kauba olemust ning annab pakendile vaid temale omase väärtuse, so Patendiameti otsuse väidetav vastuolu KaMS § 9 lg 1 p 5 sätestatuga. KaMS § 9 lg 1 p 5 kohaselt ei saa õiguskaitset tähis, mis koosneb üksnes kujust, mis tuleneb kauba olemusest või mis on vajalik tehnilise tulemuse saavutamiseks, või mis annab kaubale olemusliku väärtuse. Osundatud KaMS säte on kohaldatav üksnes ruumiliste kaubamärkide suhtes. Käesoleval juhul on aga tegemist kombineeritud märgiga, mistõttu vaidlustusavalduses nimetatud absoluutsele õiguskaitset välistavale asjaolule tuginemine on absoluutselt asjakohatu. Samuti ei ole vaidlustaja selgitanud, kuidas nimetatud norm on kohaldatav klassides 39 ja 40 taotletud teenuste suhtes.

Kuna registreerimiseks esitatud kaubamärgile õiguskaitse võimaldamine võib hävitada konkurentsi karastusjookide valdkonnas, leiab vaidlustaja, et Patendiameti otsus kaubamärgi registreerimise kohta on vastuolus ka KaMS § 9 lg 1 p 7 sätestatuga - õiguskaitset ei saa tähis, mis on vastuolus avaliku korra või heade tavadega. Kuna seadusandja ei ole üheselt avanud „avaliku korra“ mõistet, osundab taotleja Riigikohtu 18.09.2003 otsusele nr 3-1-1-102-03, millises toodu kohaselt on „avalik kord“ tavadega, heade kommetega, normidega või reeglitega kinnistatud isikutevahelised suhted ühiskonnas, mis tagavad igapäevase avaliku kindlustunde ja võimaluse realiseerida oma õigusi, vabadusi ja kohustusi. Täiendavalt osundab taotleja pakendiseaduse vastavatele, eelnevalt refereeritud, sätetele ning rõhutab veelkord, et igal isikul (sh vaidlustajal) on õigus ja vabadus luua pakendi taaskasutusorganisatsioon, omandades selleks vajaliku akrediteeringu. Käesoleval juhul on taotleja nimetatud seadusest tulenevat võimalust kasutanud. Samuti on taotleja välja töötanud tähise, millist on pakenditel taotleja tähisena aastaid ka aktiivselt käsutatud. Ei saa kuidagi nõustuda vaidlustaja meelevaldse järeldusega, et taotleja kaubamärgi registreerimisel võib hävineda konkurents teatavas konkreetse turusegmenendis. Taotleja soovib oma süsteemi tunnuseks olevat tähist kaitsta seaduslike vahenditega, mis omakorda annab taotlejale võimaluse eristuda teistest taaskasutus organisatsioonide poolt käsutusele võetavatest tähistest.

Tulenevalt kõigest eeltoodust on taotleja seisukohal, et esitatud vaidlustusavaldus on paljasõnaline, toodud väiteid ei ole põhjendatud, esitatud ei ole vaidlustusavalduse aluseks olevaid argumente kinnitavaid tõendeid, mistõttu ei kuulu vaidlustusavaldus rahuldamisele. Lähtudes eeltoodust ja juhindudes tööstusomandi õiguskorralduse aluste seaduse § 61 lg 1 palub taotleja jätta vaidlustusavaldus nr 1049 rahuldamata ja Patendiameti otsus nr 7/M200501615 kaubamärgi "1.00 EEK + kuju" registreerimise kohta OÜ Eesti Pandipakend nimele muutmata.

Taotleja on oma vastusele lisanud väljavõtte oma kodulehelt www.eestipandipakend.ee

3) Komisjon tegi 29.05.2008 vaidlustajale ettepaneku esitada omapoolsed lõplikud seisukohad. Vaidlustaja lõplikke seisukohti ei esitanud.

08.07.2008 saabusid komisjoni taotleja lõplikud seisukohad, milles teatatakse, et maikuu 2008 olid menetlusosalised pidanud läbirääkimisi, mille tulemusena vaidlustaja oli nõustunud vaidlustusavalduse tagasivõtmisega. Vaidlustusavaldust tagasi võetud siiski ei ole. Taotleja jääb oma vastuses väljendatud seisukohtade juurde.

09.07.2008 alustas komisjon asjas nr 1049 lõppmenetlust.

Komisjoni seisukohad

Komisjon, hinnanud menetlusosaliste seisukohti ja esitatud tõendeid, leiab järgmist.

1) Vaidlustaja on vaidlustusavalduses põhjendanud oma huvi taotleja kaubamärgi vaidlustamiseks asjaoluga, et kaubamärgi registreerimisest – st kaubamärgi suhtes ainuõiguse tekkimisest – alates võib taotleja nõuda lisaks vaidlustajalt pakendi kogumise ja teistkordse kasutamise organiseerimise lepingule (mis poolte vahel kehtib) ka litsentsilepingu sõlmimist. Vastasel juhul kaup, mille vaidlustaja toob Eestisse sisse, peetakse piiril kinni kaubana, mis rikub intellektuaalse omandi õigusi. Litsentsileping on tasuline leping ja seega on vaidlustajal majanduslik huvi vältida täiendava varalise kohustuse tekkimist. Komisjon peab seda huvi küllaldaseks vaidlustusavalduse esitamist põhjendavaks huviks KaMS § 41 lg 2 tähenduses.

Kaubamärk on varaline õigus ja kaubamärgiomanikule kuulub ainuõigus keelata kolmandatel isikutel kasutada äritegevuses õiguskaitse saanud kaubamärgiga identseid tähiseid kaupade või teenuste puhul, mis on identsed kaupade või teenustega, mille suhtes on kaubamärk kaitstud; õiguskaitse saanud kaubamärgiga identseid või sarnaseid tähiseid kaupade või teenuste puhul, mis on identsed või samaliigilised kaupade või teenustega, mille suhtes on kaubamärk kaitstud, kui on tõenäoline tähise ja kaubamärgi äravahetamine tarbija poolt, sealhulgas tähise assotsieerumine õiguskaitse saanud kaubamärgiga; registreeritud kaubamärgiga identseid või sarnaseid tähiseid, millega tähistatakse teist liiki kaupu või teenuseid, kui tähisega võib ebaausalt ära kasutada või kahjustada kaubamärgi omandatud mainet või eristusvõimet (KaMS § 14 lg 1). Keelamise asemel võib kaubamärgi omanik ka lubada kaubamärgi kasutamist tasu eest – litsentsilepingu alusel.

Vaidlustaja huvi põhjendatuse osas tuleb arvestada ka asjaolu, et taotleja üheks omanikuks on alkoholivabade jookide tootjate liit (millist vaidlustaja teadvustab kui ärikonkurenti), samuti seda, et mitte ükski seadus ei kohusta taotlejat sõlmima vaidlustajaga litsentsilepingut, tekib situatsioon, kus taotleja võib vaidlustajale dikteerida sellised litsentsilepingu tingimused, kaitstes eelkõige oma kaasomanikku, mis majanduslikult ei ole vaidlustajale kasulikud ja võivad viia äri sulgemiseni.

Kahtlustamata taotlejat kavatsuses kuritarvitada temale antud avaliku võimu usaldust (akrediteeringut) või kahjustada ebaausalt konkurentsituatsiooni, võib komisjon siiski mõista vaidlustaja subjektiivset huvi end õiguslike vahenditega ennetavalt kaitsta võimaliku kahju eest, kuitahes hüpoteetiline see on. Seega loeb komisjon vaidlustajat huvitatud isikuks.

2) Teiselt poolt ei näe komisjon vaidlustaja huvi objektiivset õiguslikku sisu. Pakendiseaduse § 16 lg 2 kohaselt võib pakendiettevõtja, kes laseb turule pakendatud kaupa, sama paragrahvi lõikes 1 nimetatud kohustused üle anda kirjaliku lepingu alusel ainult taaskasutusorganisatsioonile. Nagu vaidlustusavaldusele lisatud lepingu väljavõttest nähtub, on ettevõtjal seejuures kohustus tähistada iga pakend spetsiaalse tähisega EPP, mis näitab, et ettevõtja on andnud oma kohustused üle [taotlejale], mis lihtsustab pakendite vastuvõtmist, kogumist ja teistkordset kasutamist. Seega, vaidlustusavalduse kaubamärgiga identse tähise kasutamise kohustus tuleneb taotleja ja pakendiettevõtja vahelisest lepingust, mis võtab taotlejalt igasuguse õigusliku võimaluse keelata tähise/kaubamärgi kasutamist KaMS § 14 lg

1 tähenduses, või lubada seda litsentsilepingu tingimustel. Sõlmides pakendiettevtjaga nimetatud lepingu, ammandab taotleja oma ainuõiguse kaubamärgile selle pakendiettevtja suhtes.

Tähele tuleb panna ka seda, et pakendiseaduse 31.05.2008 jõustunud § 23 lg 1 redaktsiooni kohaselt pakendi puhul, millele on kehtestatud tagatisraha, kannab pakendiettevtja tagatisraha märgi kas pakendile või etiketile. Kui pakendiettevtja, kes laseb turule pakendatud kaupa, on oma kohustused vastavalt seaduse § 16 lõikele 2 üle andnud taaskasutusorganisatsioonile, peab pakendiettevtja pakendile või etiketile kandma vastava taaskasutusorganisatsiooni tagatisraha märgi. Seega tuleneb tähise/kaubamärgi kasutamise kohustus seadusest, mis välistab täielikult keeluõiguse kasutamise ja samuti litsentsilepingu võimaluse taaskasutusorganisatsiooni ja temaga lepingu sõlminud pakendiettevtja vahel.

Juba pakendiseaduse algses, 10.07.2005 jõustunud redaktsioonis nähti §-s 23 ette, et pakendile ja etiketile kantav märgistus peab olema selgelt nähtav, kergesti loetav, kulumiskindel ja püsiv, kaasa arvatud ka siis, kui pakend on avatud (lg 4). Samuti on keelatud kauba müük pakendis, millel puudub paragrahvi 23 lõikes 1 nimetatud nõuetekohane märgistus. Nõuetekohase märgistusega pakendis kauba müük on väärtegu pakendiseaduse § 31 kohaselt.

3) Komisjon on seega seisukohal, et nimetatud seadusest tulenevad pakendiettevtja kohustused on eelisseisundis (prevaleerivad) taaskasutusorganisatsioonist kaubamärgi omaniku ainuõiguse (sh õiguse nõuda litsentsitasu) ees ning seega puudub vaidlustaja subjektiivsel huvil objektiivne õiguslik sisu, mistõttu vaidlustaja väidetud vastuolusid KaMS § 9 lg 1 p 3, 4, 5 ja 7 ning § 10 lg 1 p 3 ei tule analüüsida. KaMS § 10 lg 1 p 3 kohta puudub ka vaidlustaja poolne selgitus, milles väidetav vastuolu seisneb.

4) Komisjon jagab vaidlustaja veendumust, et kaubamärkide registreerimise juriidiline tähendus kannab eelkõige eesmärgi eristada kaubamärgiga märgistatud tooteid teistest analoogsetest toodetest ja võimaldab tarbijatel otsustada pakutava kauba kvaliteedi üle. Taotleja poolt registreerimiseks esitatud märk kannab oma põhiolemuselt muud eesmärgi ning erinev on ka selle registreerimise eesmärk.

Juba pakendiseaduse algse, 10.07.2005 jõustunud redaktsiooni § 23 lg 6 kohaselt kehtestab keskkonnaminister tagatisraha märgid, arvestades taaskasutusorganisatsiooni ettepanekut. Keskkonnaministri 15.04.2005 määrusega nr 24 „Pakendi tagatisraha suuruse märgid“ (jõustunud 01.05.2005, seega üle poole aasta enne vaidlusaluse kaubamärgi registreerimistaotluse esitamist) on kehtestatud OÜ Eesti Pandipakendi tagatisraha märgi kirjeldus ja kujutis (esitatud määruse lisas; § 2). Määruses on märgid määratletud seega üheselt taotlejaga seoses. Kuna märgid, sh vaidlusaluse kaubamärgiga identne tähis, on kehtestatud riigivõimu aktiga, puudub olemuslikult intellektuaalse omandi õigusele omane põhjendus nende tähistate registreerimiseks kaubamärgina.

Samas, nagu ka taotleja märgib, puudub taotlejal kaitse nimetatud juba pakendiseaduse ja selle rakendamiseks antud määruse alusel monopoolse tähise kasutamise keelamiseks kolmandate isikute poolt, kellega ei ole sõlmitud pakendiseaduse § 16 lg 2 nimetatud lepingut. Pakendiseadus märgi väärkasutust või alusetut kasutamist ei keela ega karista. Võimaliku kaitsena näeb taotleja märgi registreerimist kaubamärgina. Seega ei täida antud kaubamärk registreerimise korral täielikult kaubamärgi funktsiooni, kuid naudib kaubamärgi kui kaubandusõigusliku (eraõigusliku) tähise monopoolset seisundit. Kaubamärgi registreerimise eesmärk on antud juhul puhtalt negatiivse ainuõiguse – õiguse keelata – omandamine.

Komisjon peab vajalikuks tuvastada ka seda, et vaidlusaluse kaubamärgi koosseisus olevad tähised 1.00 EEK nii eraldi kui üheskoos on kaubamärgina mittekaitstavad, kuna neil puudub

eristusvõime; tegu on lisaks keelekasutuses ja heauskses äripraktikas tavapärase tähisega. Registreeritava kaubamärgi koosseisus on need tähised mittekaitstavad.

Tulenevalt eeltoodust, võttes aluseks TÕAS § 39 lg 1 p 2 ja 61 lg 1 ja 2 ning KaMS § 41 lg 2, komisjon

o t s u s t a s:

jätta vaidlustusavaldus rahuldamata.

Vaidlustusavalduse menetlusosaline, kes soovib apellatsioonikomisjoni otsuse peale edasi kaevata menetlusnormide rikkumise tõttu, võib esitada kaebuse apellatsioonikomisjoni otsuse peale Harju Maakohtusse kolme kuu jooksul apellatsioonikomisjoni otsuse avaldamisest arvates. Kohus vaatab kaebuse läbi hagi menetluses.

Vaidlustusavalduse menetlusosaline, keda ei rahulda apellatsioonikomisjoni otsus ja kes soovib jätkata vaidlust menetlusosaliste vahel hagimenetluse korras, võib esitada hagi teise menetlusosalise vastu kaubamärgi õiguskaitset välistava asjaolu või selle puudumise kindlakstegemiseks kolme kuu jooksul apellatsioonikomisjoni otsuse avaldamisest arvates.

Kui nimetatud kaebust ega hagi ei ole esitatud, jõustub apellatsioonikomisjoni otsus kolme kuu möödumisel otsuse avaldamisest ja kuulub täitmisele.

Allkirjad:

T. Kalmet

K. Ausmees

K. Tults